

Barcza Barna

Jézus lelkisége

Nekünk, akik vallás vagy hit címén mindig valami lelkiségről tanultunk, érdemes föltennünk a kérdést: Milyen volt Jézus lelkisége? Miben állt a lelki élet Jézus számára?

Mivel egy mai átlagkeresztény úgy él lelki életet, hogy hétköznapjai ugyanúgy telnek, mint az evilág fiaié, vagyis pénzszerzés és élvezetek habzsolása tölti ki, de időnként egy kis időre benyit ünnepi szobájába, és ott lelki életet él, vagyis misén vesz részt, vagy imádkozik, lelki olvasást végez, ezért nagyon fontos észrevennünk Jézus esetében, hogy neki nincs két élete: hétköznapi élet és lelki élet. Neki csak egy élete van. A minden percében és minden körülmények között az Atyához igazodó élet.

Jézus esetében lelki élet helyett inkább lelkületi alapállásról beszélhetünk. Ő küldetésben járó ember, aki nagyon szereti Küldőjét, és maximálisan hozzá igazodva teljesíti küldetését.

Igaz, nem írták le napirendjét, de azt leírták, hogy sokszor enni sem volt ideje. Mégis azt mondta értetlenkedő tanítványainak: „Az én eledelem az, hogy annak akaratát vigyem véghez, aki engem küldött” (Jn 4,34).

Amikor most Jézus lelkiségét szeretnénk megfogalmazni, akkor ezt három oldalról közelítjük meg. Az első három pontban lelkületének alaprégét szeretnénk megragadni, a második három pontban lelkületének gyakorlati összetevőit, míg a harmadik három pontban lelkületének színező vonásait. Ez a háromszor három, tehát kilenc pont talán jó közelítést ad Jézus lelkületéhez, ráadásul a saját lelki életünk elrendezéséhez avagy eltervezéséhez is segítséget adhat.

1. Jézus lelki életének lelkületi alapállása

1.1. Állandó Atyához igazodás, ráfigyelés, kedvében járás

Halász Piusz azt írja *Alter Christus* c. elmélgésében, hogy Jézus az Atyára néző ember. Mi nyugodtan átfogalmazhatjuk: „Jézus az Atyától meghatározott életű ember.” Sőt. Ez az Atyától meghatározottság nem is akármilyen hőfokon zajlik. Nyugodtan mondhatjuk: Jézus szerelemmel szerette az Atyát. Vagyis olyan hőfokon, amire nekünk embereknek nincs jobb szavunk a szerelemnél. Ez a szerelem nemcsak az elragadtatások magasztos csúcán nyilvánult meg, hanem a vergődések mélypontjain is, például éppen a Getszemáni-majorban. Még ott is azonosulni tudott Atyja szándékaival. Még ott is fontosabb volt számára küldőjének akarata, mint a saját akarata. Ez a totális azonosulás az isteni akarral számunkra is mint elérhető csúcs, mint eszmény jelentkezik.

Ezt az Atyához igazodó életet úgy is jellemezhetnénk mint transzcendens alapbeállítódást. Ez annak nyilvánvalóvá tétele, hogy életünk súlypontja nem anyagi oldalunkon, hanem szellemi oldalunkon van. Szellemi oldalunk, vagyis Istenbe gyökerezésünk a lé-

nyeges. Ezt az oldalunkat kell dominánssá tennünk. Ami ugyanaz, mint hogy életünkben Istent kell tapasztalhatóvá tenni. Ennek kimagasló művésze volt Jézus.

1.2. Emberszolgálat – Megtanítani az embereket egymás és Isten szeretetére

Ezt nevezhetnénk küldetése tartalmának. Azért igazodik oly hűségesen az Atyához, hogy ezt az embert tanító szolgálatot egyre maradéktalanabban végezhesse.

Mennyire szerette volna átfőrmálni embertársait a szeretet alapállására, amelybe még az ellenség szeretetének is bele kell férnie! Hogy remélt abban, hogy lehet ebből valami látható, valami tapasztalható! Azért hitt ebben annyira, mert ahonnan jött, ott ez annyira magától értendő volt. De itt már csak azt a felvonást tudta végigjátszani, ahol azt mutatta be, hogy még saját hóhérait, saját kivégzőosztagunkat is szeretnünk kell.

1.3. Nem az egyéni élet a legfontosabb, hanem a közösség élete

A közösség élete, vagyis az emberi társadalom boldogsága, a földi Isten-ország megvalósítása. Ezt kell elkezdni és megtapasztalni a kisközösségi életben.

Ha egyszer az Isten élete nem egyéni élet, hanem Szeretközösség, akkor a képmás, az ember élete sem lehet más, mint emberi szeretetközösségek hálózata. Am a valóság milyen távol áll ettől!

Amikor az utolsó vacsora előtt azt mondta, hogy vágyva vágytam elkölteni veletek ezt a lakomat, akkor ebből kiérezzük, hogy a sok emberi ellenségeskedés elviselésékor és ezek után mennyire vágyott végre legalább egy kis mintadarabnak, egy kis kóstolónak az ízlelgetésére.

2. Jézus lelki életének gyakorlati összetevői

2.1. Céla irányuló, távlati tervet készítő

Koncepcióval rendelkező ember volt a mi Urunk, Jézus. Tisztában volt küldetésével. Tudta, mit kell megvalósítania. El is készítette ennek végrehajtásához a kivitelezés hogyanját. A stratégiát is, a taktikát is. Az előbbi „egy szuszra”, az utóbbit részletekben.

Az „egy szuszra” tervkészítés, a stratégia elkészítése azonban nem összecsapott és elnagyolt fércmunka volt. Negyven nap teljes csendet áldozott erre. Negyven nap pusztába vonulást. Negyven nap távolságtartást a világ közvetlen, tehát zavaró behatásaitól. Csak a három megkísértés leírásából következtethetünk arra, mi minden fordult meg a fejében. Mennyire a legjobb módszert kereste és akarta megtalálni Atyja tervének megvalósításához!

Nem Hübele Balázs módjára ugrott bele a világra szóló vállalkozásba. Kb. negyvenéves emberi tapasztalatait ötvözte egybe negyven nap alatt az Atyjánál tanultakkal. Igazán alapos, felelősségteljes lelkületű ember volt ez a Názáreti.

Nemcsak elkészítette távlati tervét, hanem nagyon hűséges is volt hozzá. Bár rugalmasságáról a következő pontban szólunk, itt pedig eltéríthetlenségéről. Nem olyan lelkületű ember volt, aki szíre-szóra odébbáll. Erényeinek sorában a szeretet után mindjárt második helyre tehetjük eltéríthetlenségét. A hűséget küldetéséhez és Küldőjéhez. A kitartást. A nehézségek vállalását. A keskeny utat is, meg a keskeny útról eltéríteni akarók csapásait is.

2.2. A valósághoz igazodóan rugalmas

Ez lelkiségének józansági oldala. Noha nagyon bízik az emberben, ugyanakkor „tudja, hogy mi lakik az emberben”. Ismeri az emberi természet rosszra hajlását, a hatalom nagy befolyásoló szerepét, a titokfegyelem megszegését stb. Így próbálkozik ugyan a farizeusokkal is, de végül eláll ettől a tervétől, mert reménytelennek látja ezen próbálkozását. A hírverés kivédésére tudja titokban tartani jeruzsálemi útját (Jn 7,8). Le tudja szerelni a fölízgatott tömeget (Jn 8,7), vagy ki tud térni előlük (Jn 8,59; 11,54).

Szembe tudott nézni a keserű valósággal. Tudta, hogy a szeretetnek mi a sorsa a világban (Jn 12,24-26). Nem illúziókat kergetett. A szenvedésre övéit is felkészítette (pl. Lk 9,45).

2.3. A Terv és az emberi Szabadság ütközések korrekciót alkalmazó

Nagy célirányultsága, koncepciózus volta jelentős kísértést szolgáltat abba az irányba, hogy ideakergető legyen. Am valóságérzéke, az eszmények mellett a realitások érzékelése – bár jelentős szenvedések kíséretében, mégis – az ütközések tudomásulvételére készítetik. Lelkiségének igen kimagasló vonása ez a korrekciók készítésére készítő józanság. Még akkor is nagyon dicsérendő és kiemelendő ez Jézus életéből, ha lélektanilag nagyon megszenvedte ezeket az ütközéseket.

Csak két jelentős példát idézünk fel életéből: Az egyik a kafarnaumi nap (Mk 1,21-39). Ugyebár tanítani küldte őt az Atya? Ezt akarta tenni a kafarnaumi zsinagógában is, míg csak meg nem zavarta tanítását az ördögtől megszállott. Kénytelen volt csodát tenni, hogy a zavaró örvongót elhallgattassa. Igen ám, csak hogy ezután az embereket már nem a tanítás érdekelte, hanem a csodás gyógyító. Özönlöttek is Péter házához a gyógyulást keresők. Így a terv, a tanítás meghíusult, mert a

valóságos ember gyógyítást követelt. Hajnal előtti imájában tisztázza ezt az ütközést, majd korrekciót alkalmaz. Ott hagyja a gyógyulásra várókat, és indul másfelé tanítani.

A másik példa a csodálatos kenyérszaporítást követő nagy konfliktus Jézus lelkében; ezt a Terv és Valóság ütközése váltotta ki belőle (Mt 14,22-25; Jn 6,14-15). Hiába beszélt nekik naphosszat a szeretetről, az erőszak és hatalomgyakorlás elutasításáról, a csoda láttán mégis hatalomgyakorlóvá, vagyis királlyá akarták tenni. Kénytelen föloszlatni az értetlen tömeget, és az értetlen tanítványokat is átküldeni a túlpartra, hogy belső vívódását az Atyával megbeszélhesse kb. 9 óra hosszán át. Ti. az éjszaka negyedik őrsváltásakor, vagyis éjfél után 3-kor fejezte be imáját. Az ilyen „tisztázó”, „korrekciót megállapító” imákból mindig nagy határozottsággal, nagy bizonyossággal indul tovább.

3. Jézus lelkiségének színező vonásai

3.1. Szánja a bajbajutott embert

Akár a beteget, akár az elhibázott életvitelűt, akár csak a társadalmi gúla alján elhelyezkedőt. De szánja az össze nem gyűjtött, a nyájba nem tartozó, az így vagy úgy elmagányosodott embert. „Megesett a szíve rajtuk, mert olyanok voltak, mint a pásztor nélküli juhok” (Mt 6,34).

Nála a szeretet nem csupán eszmei magasságokban lebegett, hanem konkrét emberi bajok, nyomorúságok indítják meg szívet és cselekedetsorát. Nem tud részvétlenül elmenni semmiféle emberi nyomorúság mellett, legyen az bár halott fiát kísérő özvegyasszony vagy 38 éve bénaságban fekvő beteg, avagy vak vagy vérfolyásban szenvedő, esetleg gazdag ifjú, aki önbecsapásban él. Ezért tódultak hozzá a kicsik, az alul levők, a szenvedők, az élet igazi célját meg nem találók. Egymásra akarta találtatni azokat, akik adni tudtak volna, s azokat, akik nagyon rászorultak az elfogadásra. De azt is tudta, hogy a bajban levő hamarabb megérzi a más baját, viszont a gazdagok és bebiztosítottak rendszerint érzéketlenek mások szenvedése iránt. Jézus lelkiségére jellemző, hogy noha alapvetően távlati koncepciója, vagyis a földi Isten-ország megvalósítása útján akarta fől számolni a főlösleges szenvedéseket, mégsem ment el segítség nélkül a konkrét bajok mellett. A távlati terv nem iktatta ki életéből a közvetlen segítséget.

3.2. Szenvedélyesen képviseli az igazságot

Ez a színező vonás nagyon jellemző Jézus lelkiségére. Ugyanis nagy ellentét van a között a világ között, ahonnan jött, és az evilág között, ahová jött. Odaát minden az igazságra épül. A legfőbb igazság, hogy a szeretet tesz boldoggá. Ott ez az élet, ez az állandó valóság. Itt pedig úgyszólván mindenki az igazság elfojtására törekszik. Itt igazságnak az egyéni érdeket, meg a klikk-érdeket kiáltják ki. Itt nem az igazság, vagyis nem a valóság megragadása a cél, hanem inkább annak megérőszakolása rövid lejáratú előnyök szerzése miatt.

Jézus nagyon jól látja, hogy addig nem indulhat meg evilág hozzáigazítása az Ősminta életéhez, ameddig ilyen erős bástyái vannak az igazság elfojtásának. Tehát szenvedélyesen világgá akarja kiáltani az igazságot, mert rabságunkból csak az igazság szabadíthat meg minket (Jn 8,32). Ezért háborodik fel annyira, ha valaki eltorzítja az igazságot, és Szentlélek elleni bűnnek nevezi ezt. Szenvedélyesen minősíti is azokat, akik nem az igazságot keresik, hanem saját érdekeiket és előnyeiket. Jézus szerint gondolatnak, szónak, tettnek összhangban

kell lennie egymással, s mindháromnak az igazságot kell megmutatnia. Csak az igazságot képviselő ember lehet Isten előtt igaz ember. Ilyen volt Jézus mindenáron és minden körülmények között. Még élete árán is.

Mivel annyian eltemetik az igazságot, ő ellenáramot indított el: az igazság feltárásának és felragyogtatásának áramát. Az emberiség akkor lesz boldog, ha nem hatalmaskodó és az igazságot elfojtó kiskirályok ülnek majd a trónon, hanem maga az igazság.

3.3. Nem aszkéta, hanem természetet és életet szerető

Keresztelő János tanítványai is, a farizeusok is folyton számon kérték tőle a hagyományos aszkézis elmaradását, főleg a böjtölést. Noha mi tudjuk, hogy működését épp nagyon szigorú, 40 napos böjttel kezdte, mégsem csodálkozunk a farizeusok kritikáján, hiszen valóban nem a böjtölés, és nem a keresett és mutogatott aszkézis volt jellemző rá.

Igaz, a másik végletet is hamisnak tartjuk. Az iménti tábor ugyanis faláknak és borissának nevezte, mivel nem egyszer látták őt részt venni lakodalmakon, lakomákon. Hiszen szerette az emberek egymásra találásának és örömeinek ezt a módját, többször az Isten Országá örömeit is lakomához hasonlította. Ráadásul első csodája is a víz borrá változtatása volt egy lakomán, és azt se felejtjük, hogy az előkelő emberek lakomameghívásai adtak alkalmat neki emberi kapcsolatok kiépítésére és nagyon sok tanítás elmondására. Azt sem szabad figyelmen kívül hagynunk, hogy a nem túltáplált tanítványok számára, akik néha kalásztépdesséssel enyhítettek kínzó éhségüket, bizony jól jött, ha ilyen lakoma-

meghívásokon részesülhettek jobb falatokban, és tölthették meg kielégítően gyomrukat.

Jóllehet ennyi szempontot tudtunk összeszedni Jézus mentegetésére, mégis az az igazság, hogy nem volt falánk és borissza, de az is igazság, hogy a fejezet címe bizony alkotórésze volt lelkületének. Tudta, hogy a szépet és jót Isten adta az embernek. Tudta elfogadni, tudott örülni neki. Nem látott bünt abban, ha élvezi. Az életszentséget nem a rendkívüli önmegtagadások gyűjtögetésében látta, hanem az irgalmas szeretetben. Viszont szent igaz, hogy amikor a Lélek ügye, az Isten Országá építése nagy erőbedobást kívánt, akkor ennek annyira alá tudta rendelni a testet és a testi örömeiket, hogy akár teljesen is félretolta ezeket.

Természetszeretete akár legendás is lehetne. Nemcsak azért, mert imáit is segítette a hegyről lenéző távlat és csend, hanem főleg azért, mert tanítása tele van tűzdelve természetszeretetének, sok-sok megfigyelésének nyomaival. Ezekben a természeti szépségekben és gazdagságokban Atyjának gondviselését látta. Ezért olyan közvetlen és valóságűiek példabeszédei. Úgy szerette és úgy látta a természetet, hogy mögötte mindig Isten jóságát és szeretetét vette észre, és mutatta meg nekünk is.

***

Jézus lelkiségére 3x3, azaz kilenc szempontból vetetünk egy-egy pillantást. Hármat lelkületi alapállására, hármat gyakorlati összetevőire és hármat a színező elemekre. Most Jézus lelkiségét tükörnek használva megvizsgálhatjuk saját lelkiségünket. Legkevésbé az alapállásban lenne szabad eltérnünk tőle, és legjobban a színező elemekben térhetünk el.

EQ-tájéki barangolás

Töprengés az ember érzelmi intelligenciájáról

„...megijedni, nekibátorodni, megkívánni, megharagudni, megszánni — általában örülni és bánkódni lehetséges a kellő mértéknél jobban is, kevésbé is, csakhogy persze mind a kettő helytelen; ha ellenben mindezt akkor tesszük, amikor, ami miatt, akikkel szemben, ami célból, s ahogyan kell: ez jelenti a középet és a legjobbat, ez pedig éppen az erény sajátja”

(Arisztotelész: Nikomakhoszi etika, 1106 b).

Az emberi érték fogalma erősen átalakulóban van. Régen úgy mérték az embert, hogy milyen okos, hol és milyen végzettséget, képesítést szerzett. A megszerzett tudás, ill. hogy változó összefüggésekben az ember hogyan képes alkalmazni azt – ezek határozták meg az ember értékét. Ennek megközelítő elemzésére, „mérésére” született meg az IQ [*Intelligence Quotiens*]-teszt, azaz az intelligenciátényező meghatározása.

Ma már új tendenciák érvényesülnek az ember megítélésében: például milyen önismerettel rendelkezik valaki, mennyire kreatív, hogyan tud a másik emberrel bánni (empátiakészség, meggyőző képesség...). Ezzel párhuzamosan megjelent a tudás alkalmazására való képességeken túli más képességek vizsgálatának igénye is.

Sokáig úgy tartották, hogy a magas IQ-érték megjósolja a sikert az élet minden területén. Am „az IQ a legjobb esetben is csak 20 százalékát teszi ki a sikert befolyásoló tényezőknek, a fennmaradó 80 százalék más képességekre vezethető vissza”, állítja *Daniel*

Golemann amerikai pszichológus. Ezen képességek elemzésével más tesztvizsgálatok (EQ, SQ, AQ) foglalkoznak. Ebben az írásomban az ember érzelmi képességeivel szeretnék foglalkozni, összefoglaló néven az ember érzelmi intelligenciájával. Ezt a területet az EQ [*Emotional Quotiens*]-tesztek segítségével próbálják vizsgálni. „Kutatási eredmények bizonyítják, hogy életünk majd minden területén fontosabb szerepet játszik az EQ, mint az IQ. Ez a törvényszerűség fokozatosan érvényesül napjainkban, amikor a kontrollra épülő ipari korszakból átlépünk a motivációra épülő információs korszakba. Az éntudatosság, az önmotiváció és az önmegszelés lényeges összetevője az empátiának és a társas kapcsolatoknak” (*Stephen Covey* szervezetfejlesztő).

Elméleti megfontolások

Az *érzelmi intelligencia* a képességek azon fajtája, amely a saját és mások érzelmeinek érzékelésével, megélésével, kezelésével és pozitív befolyásolásával kapcsolatos. Képességeket összefoglaló fogalom.